

BASCONA

Escrit *Baschona*, lloc citat en docs. de 1172 i 1174 (BABL IV, 191); el context mostra que era un lloc dins el terme actual de la ciutat de Girona, o molt pròxim: en el context figuren *Monjuïc, Baruja, Sacosta*, tots noms de la rodalia E. i SE. de la ciutat. Per tant serà lloc i nom independent del de Bescanó, poble separat per set k. a l'O. de Girona; tampoc seria gens fàcil veure-hi un nom de la mateixa formació radical. Més aviat és probable que vingui de VASCONES nom romà dels bascos, d'aquí també Plana de *Basconell* (-*nél*). Plana Alta travessada pel camí d'Aitona a Sarroca, a una hora d'aquest poble (1935), cf. el nom *Vasconcelos* gallego-port., i cast. *Basconcillos*. Añusiu probablement a pobladors d'origen basc; en diminutiu perquè formaren només una minoria dels habitants d'un lloc.

La Bascort, V. La Quar i Lasquarri

BASCÓS i BASCUI

No deuen ser derivats de *basca*, ni crec que vagin amb *Basco* (supra, s. v. *Bas*). *Bascui* llogaret te. Eroles (Cca. de Tremp) (E.T.C. II, 62); hi hagué un homònim *Boschoi*, que seria prop de Lavaix i Pont de Suert, que figura en un doc. del S. X: encara que no sembli autèntic, o que almenys sigui de data posterior (SerranoS., *NHRbg* 116), és d'un coneixedor del país (amb diversos noms genuïns d'aqueixa zona) i s'hi parla de boscos i d'artigar: deu ser, doncs, un derivat de bosc, amb el conegut sufix pre-romà *-ui*, i dissimilació de *o-ó*.

Bescós cognom conegut (Bna. etc.), Maset de *Bascós* a Bocairent (xxxiv, 48.19), també han de ser d'origen toponímic, i Son *Baskós* te. Montuïri (xl, 120.11), amb la mateixa dissimilació.

En canvi *Bescós de Garcipollera* poble al N. de Jaca, i un altre *Bescós* a l'extrem SO. de la Serra de Guara (E.T.C. I, 142.18 i 143.30) deuen ser separats, segurament d'origen pre-romà, derivats de l'arrel de *Biescas*; si no van amb el basc *Bescoitze* (bearn. *Brescous*); però difícilment si Mitxelena (*Fon. Vca.* 227, atès el que suggerí MzPr, *Orig.* § 59, p. 222) té raó en derivar-lo de BELASCONIS, car això no seria possible fonèticament a Aragó. Amb sufix pre-romà *-össe* (paral·lel al de *Bascui*): *Bascués* en el Somontano (doc. de 1440: CCandi, *BCEC* 1910, 172).

La Base, V. Bas(s)-

BASEIA

Llogaret a l'Empordà, agr. a Siurana, i molt pròxim al cap del municipi i a la carretera general.

PRON.: *bəzɛjə*, oït a Garrigàs, 1962 (xlv, 30); és infundada la grafia *Basseyra* amb *-ss-* que li dona Al-

sius (p. 105).

DOC. ANT. 1113 (Villan., *Vi. Lit.* XIII, ap. 30); Alsius cita també *Basela* a. 1117, i *Beseyla* 1362. Botet (*GGC*, p. 47) i Reig Vdl. (*Monogr. de Cat.*, s. v.) confirmen que és *Basilia* la grafia dels docs. antics; aquest afegeix que un escriptor local, G. Massegur a. 1645, li diu *Basella* i pretén que ve de *BASILICA*, etim. impossible fonèticament.

N'hi hagué un homònim, en l'antic te. de Barcelona, després englobat per la ciutat: avui en queda memòria en el carrer de *Basea* (grafiat així figura en els rètols i papers municipals), carrer mig perdut entre el Born, Sta. Maria del Mar i el carrer d'Avinyó: el freqüentava el meu oncle (c. 1890), i a ell i al meu pare ho sentia sempre pronunciar *bəzɛjə*: hi havia hagut l'estatge de l'Acadèmia de Bones Lletres: «CCandi conferencià ab lo Sr. Alcalde a fi de --- resoldre la restauració de la muralla romana de l'antiga *Baseya* y --- al frontispici de la casa de l'Acadèmia al carrer d'En Cassador ---» (BABL XI, 252) Consta en la forma llatina *Basilia* en un doc. de 1308 (BABL VI, 250).

En tots dos noms hi ha *-yl-* reduïda a *y*, segons la pronunciació dialectal del NE., àrea que arribava fins als suburbis de Bna. i el S. de l'Empordà. D'altra banda fou antic cognom, d'una noble família. Un «Umbertus de *Basilia*» figura com a testimoni en una donació de 1112, que fa la comtessa Dolça de Provença al seu marit Ramon Bg. III, de béns situats en terres d'Oc (Roergue etc.): *MarcaH.*, ap. 349 (col. 1239.5): encara que hi signen en primer lloc diversos barons i prelats occitans, el nostre devia ser català (i provinent potser del *Baseia* de Bna.), car va a la fi, junt amb un Queralt i algun altre català; torna a aparèixer escrit Umbert de *Baseya* el 1114 (BABL IV, 43). Poden ser descendents de la mateixa família: *Riamballus, -aldus, de Baseia*, en docs. de 1131 i 1140 (*CoDoACA* IV, 2; *Cart. St. Cugat* III, 123); un altre *R. de Basilia* a. 1224 (BABL IV, 205). Arnau *Baseya*, mallorquí, patró de nau a. 1379 (*Rubió Diplom. Or. Cat.* 452).

ETIM. Sens dubte el NP greco-romà femení *BASILIA* < *Βασιλειος*, pròpiament 'regi, reial' (Schulze registra *Basilius*, 440; si bé també *Bassilius* de la família de *bassus*). També tornat NL freqüent en el Migdia de França. Hi ha dos *Vazeille* [1232], i un *Vaseils* [1594] en el departament del Cantal: són ruïnes de llocs nobles (Amé, *Di. Top.*); P. Meyer troba llocs *Vazeilles* a l'Allier, Ardèche i H-Loire, *Vazeillette* en aquest; i, amb rotacisme *Vareille* en cinc departaments, i *Vareilles* en altres onze: tots ells occitans, llevat d'alguns del fr. prov. (*Rom.* IV, 192). La *v-* s'hi explica per la pronúncia de la *β* en el grec tardà.

Baselga, V. Beselga Els Basers, Baserte, Baset, V. Bas- Basgart (incorrecte) per *Labascort, V. La Quar La Basi, V. Bas-*

Mas del Baso te. Culla (xxix, 70.10), mot regional d'aquesta zona per a 'rusc d'abelles', prolongament